

بازارها و نهادهای مالی

ترجمه و تألیف
محمد شبانی

تهران

۱۳۹۲

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

سرشناسه: شبانی، محمد، ۱۳۴۷-

عنوان و نام پدیدآور: بازارها و نهادهای مالی / ترجمه و تألیف محمد شبانی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز

تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: هجده، ۶۷۲ ص.: جدول، نمودار.

فروست: «سمت»؛ ۱۷۱۳. مدیریت؛ ۱۳۵.

شابک: ۹۱۹-۸-۵۳۰-۹۷۸-۹۶۴-۱۷۵۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

پشت جلد به انگلیسی: Mohammad Shabany. Financial Institutions and Markets.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۶۶۰-۶۶۷؛ همچنین به صورت زیر نویس.

یادداشت: نمایه.

موضوع: امور مالی

موضوع: بازار پول

موضوع: بازار سرمایه

موضوع: سازمانهای مالی

شناسه افزوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه

علوم انسانی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۲ ش ۲ / ف ۱۷۳/۶ HG

رده‌بندی دیویی: ۳۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۳۰۹۵۳

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

بازارها و نهادهای مالی

ترجمه و تألیف محمد شبانی

ویراستار: آریتا ارشادی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۲

تعداد: ۱۰۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: «سمت»

چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات وابسته به اوقاف و امور خیریه

قیمت: ۱۷۵۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و عوامل

توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

روبه‌روی پمپ گاز، کد پستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر یا مؤلف، نشر یا پخش یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبانی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان معهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم پردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید به تدریج و پس از انتقادات و یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نورزند.

کتاب حاضر، برای دانشجویان رشته مدیریت مالی در مقطع کارشناسی ارشد به عنوان منبع اصلی درس «بازارها و نهادهای مالی» به ارزش ۲ واحد و به عنوان کمک درسی برای مقطع کارشناسی، درس «نهادهای مالی» به ارزش ۳ واحد تدوین شده است. امید است علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
	بخش اول: جایگاه بازارها و نهادهای مالی
۷	فصل اول: ماهیت و نقش بازارها و نهادهای مالی در بخش واقعی اقتصاد
۷	مقدمه
۸	اجزای نظام اقتصادی جامعه
۹	جایگاه بخش مالی اقتصاد در نظام اقتصادی
۱۶	اجزای بخش مالی اقتصاد یا نظام مالی
۱۷	۱. تعریف ابزار مالی
۱۸	۲. تعریف نهادهای مالی
۲۰	۳. تعریف بازارهای مالی
۲۰	۴. تعریف قوانین مالی
۲۱	۵. تعریف نهادهای نظارتی در بازارهای مالی
۲۲	اتواع بازارهای مالی
۲۹	کارکردهای بازارها و نهادهای مالی
۳۰	تعریف توسعه، عمق مالی و نقدشوندگی بازارهای مالی
۳۳	چگونگی تأثیر بخش مالی اقتصاد در رشد بخش واقعی اقتصاد
۳۴	۱. تأثیر تجهیز و تجمیع پس اندازها
۳۶	۲. تأثیر مبادله، توزیع و مدیریت یا کاهش ریسک
۴۶	۳. تأثیر تولید اطلاعات درباره سرمایه گذاری‌های محتمل
۴۹	۴. تأثیر نظارت و کنترل بر سرمایه گذاری‌ها و عملکرد مدیریت بنگاه‌ها
۵۵	۵. تأثیر تسهیل در فرایند مبادله کالاها و خدمات
۵۸	مطالعات انجام شده در زمینه رابطه سطح توسعه بخش مالی اقتصاد و رشد ...
۵۸	خلاصه فصل اول

۶۱	ضمیمه فصل اول: بررسی مطالعات نظری و تجربی در زمینه رابطه سطح توسعه بخش...
۶۱	۱. مقدمه
۶۱	۲. مطالعات نظری
۶۲	۲-۱. نظریات اقتصاددانان کلاسیک
۶۲	نظریه اغلب اقتصاددانان کلاسیک (به استثنای شومپتر، کینز و پول گرایان)
۶۴	نظریه شومپتر
۶۶	نظریه کینز
۷۰	نظر پول گرایان
۷۱	۲-۲. نظریات اقتصاددانان نئوکلاسیک
۷۲	الگوی رشد اقتصادی هارود و دومار
۷۳	الگوی رشد اقتصادی رابینسون
۷۴	الگوی رشد اقتصادی سولو و سوان
۷۴	الگوی رشد اقتصادی گارلی و شاو
۷۵	الگوی رشد اقتصادی توبین
۷۷	الگوی رشد اقتصادی ماندل
۷۷	الگوی رشد اقتصادی پاتریک
۷۹	الگوی رشد اقتصادی هیکس
۸۰	الگوی رشد اقتصادی لوهاری و پاتینکین
۸۳	الگوی رشد اقتصادی گلداسمیت
۸۴	الگوی رشد اقتصادی مک کینون و شاو
۸۶	۳. مطالعات تجربی انجام شده در خصوص رابطه سطح توسعه بخش مالی اقتصاد و ...
۸۸	۳-۱. مطالعه کامرون، کریسپ، پاتریک و تبلی
۸۹	۳-۲. مطالعه وان وینبرگن و تیلور
۹۰	۳-۳. مطالعات پیرس
۹۰	۳-۴. مطالعه لنی و سارا کوگلو
۹۰	۳-۵. مطالعه جانگ
۹۲	۳-۶. مطالعه وایدر
۹۲	۳-۷. مطالعه هابر
۹۳	۳-۸. مطالعه اسپرز
۹۳	۳-۹. مطالعه گرنوود و جوانوویچ

۹۴	۳-۱۰ الگوی بنسبونگا و اسمیت
۹۴	۳-۱۱ مطالعه مرتون
۹۴	۳-۱۲ مطالعه دورنبوش و رینوزو
۹۵	۳-۱۳ مطالعه کینگ و لوین
۹۵	۳-۱۴ مطالعه لوین و رنلت
۹۷	۳-۱۵ مطالعه دیگری از کینگ و لوین
۱۰۲	۳-۱۶ مطالعه بنسبونگا، اسمیت و استر
۱۰۲	۳-۱۷ مطالعه تورنتون
۱۰۳	۳-۱۸ مطالعه جیاراتن و استراهان
۱۰۴	۳-۱۹ مطالعه کامین شولی
۱۰۵	۳-۲۰ مطالعه دیمتریادس و حاسین
۱۰۵	۳-۲۱ مطالعه هاو و گورتون
۱۰۶	۳-۲۲ مطالعه فرای
۱۰۶	۳-۲۳ مطالعه گرینوود و اسمیت
۱۰۷	۳-۲۴ مطالعه لا پورتا، لویز، شلیفر و ویشنی
۱۰۸	۳-۲۵ مطالعه روسو و واجتل
۱۰۸	۳-۲۶ مطالعه راجان و زینگیلز
۱۱۱	۳-۲۷ مطالعه نوسر و کاگلر
۱۱۱	۳-۲۸ مطالعه دمیگروچ - کونت و ماکسیموویچ
۱۱۴	۳-۲۹ مطالعه لوین و زروس
۱۱۸	۳-۳۰ مطالعه روسو
۱۱۹	۳-۳۱ مطالعه ترابلسی
۱۲۰	۳-۳۲ مطالعه پروتی و وان اویجن
۱۲۰	۳-۳۳ مطالعه لوین، لویزا و بک
۱۲۳	۳-۳۴ مطالعه روسو و واجتل
۱۲۳	۳-۳۵ مطالعه ژو
۱۲۴	۳-۳۶ مطالعه ورگلر
۱۲۴	۳-۳۷ مطالعه دیمتریادس، آرتیس و لوینتل
۱۲۵	۳-۳۸ مطالعه کولاراتن
۱۲۹	۳-۳۹ مطالعه بکارت، هاروی و لوندبلد

۱۳۰	۳-۴۰ مطالعه لویزا و رنسر
۱۳۱	۳-۴۱ مطالعه گیزو، اسپینازا و زینگلز
۱۳۲	۳-۴۲ مطالعه کلاستر و لاون
۱۳۲	۳-۴۳ مطالعه لاور
۱۳۳	۳-۴۴ مطالعه بک و لوین
۱۳۴	۳-۴۵ مطالعه کریستوپولوس و سیوناس
۱۳۵	۴. تحقیقات درباره عوامل مؤثر در بازارها و نهادهای مالی
۱۳۸	فصل دوم: تحلیل گردش وجوه ناشی از رفتارهای استقراض و وام‌دهی در ...
۱۳۸	مقدمه
۱۳۸	گردش وجوه در بازار مالی
۱۴۱	۱. چند اتحاد مهم در رابطه با گردش وجوه در بازار مالی
۱۴۶	۲. تحلیلی بر اتحادهای گردش وجوه در بازار مالی
۱۶۰	عرضه یا تأمین وجوه در بازار مالی
۱۶۰	۱. روش‌های اندازه‌گیری عرضه پول یا حجم نقدینگی در اقتصاد
۱۶۳	۲. رابطه عرضه پول در اقتصاد
۱۶۴	۳. عوامل مؤثر در عرضه پول
۱۶۵	عوامل تأثیرگذار در پایه پولی
۱۶۶	عوامل مؤثر در ضریب فزاینده پول
۱۷۱	۴. عرضه یا تأمین کنندگان اصلی وجوه برای بازار مالی
۱۷۳	تقاضای پول یا وجوه در بازار مالی
۱۷۳	۱. نظریه‌های تقاضای پول
۱۷۴	نظریه پولی کلاسیک‌ها (نظریه مقداری پول)
۱۷۸	نظریه پولی کینز (رجحان نقدینگی)
۱۸۱	نظریه پولی نئو کلاسیک‌ها (دیدگاه میلتن فریدمن)
۱۸۳	سایر نظریه‌های پولی
۱۹۰	۲. عوامل مؤثر در تقاضای پول یا وجوه
۱۹۳	۳. متقاضیان یا مصرف کنندگان اصلی وجوه در بازار مالی
۱۹۵	خلاصه فصل دوم

۱۹۹	فصل سوم: عرضه و تقاضای وجوه قابل استقراض و وام‌دهی و نقش نرخ بهره در ...
۱۹۹	مقدمه
۲۰۰	تعریف بهره
۲۰۱	نظریه‌های تعیین نرخ بهره
۲۰۱	نظریه اقتصاددانان کلاسیک
۲۰۲	نظریه اقتصاددانان نئو کلاسیک
۲۰۵	نظریه کینز
۲۰۷	نظریه وجوه قابل استقراض برای تعیین نرخ بهره
۲۰۷	۱. تأثیر حجم تقاضای خانوارها برای پول یا وجوه در نرخ بهره
۲۰۸	۲. تأثیر حجم تقاضای بنگاه‌های اقتصادی برای پول یا وجوه در نرخ بهره
۲۱۰	۳. تأثیر حجم تقاضای دولت و مؤسسات عمومی برای پول یا وجوه در نرخ بهره
۲۱۱	۴. تأثیر حجم تقاضای اقتصادهای خارجی برای پول در نرخ بهره
۲۱۳	۵. تأثیر تقاضای کل برای پول در نرخ بهره
۲۱۳	۶. تأثیر حجم عرضه کل پول یا وجوه در نرخ بهره
۲۱۶	۷. تعیین نرخ بهره تعادلی
۲۱۶	روش جبری
۲۱۷	روش ترسیمی یا نموداری
۲۱۸	عوامل مؤثر در نرخ بهره
۲۱۹	۱. نرخ رشد اقتصادی
۲۲۱	۲. تورم
۲۲۲	اثر فشر
۲۲۳	۳. سیاست‌های پولی و مالی
۲۲۸	۴. عوامل اجتماعی و سیاسی
۲۳۱	۵. کسری بودجه دولت
۲۳۳	۶. حجم وجوه خارجی
۲۳۵	پیش‌بینی نرخ‌های بهره
۲۳۸	سخن پایانی
۲۳۸	خلاصه فصل سوم

بخش دوم: انواع ابزارهای مالی و قابل استفاده در بازارهای مالی

فصل چهارم: ابزارهای مالی در بازار پول

مقدمه

تعریف و ویژگی‌های بازار پول

تعریف ابزارهای مالی

نهادهای مالی فعال در بازار پول

انواع ابزارهای مالی قابل استفاده در بازار پول

۱. ابزارهای مالی معامله‌ناپذیر

سپرده‌های پس‌انداز

گواهی سپرده معامله‌ناپذیر

حساب‌های پس‌انداز بازار پول

اوراق قرضه پس‌انداز دولتی

۲. ابزارهای مالی معامله‌پذیر در بازار پول

اوراق خزانه

گواهی سپرده معامله‌پذیر

اوراق تجاری

دلار اروپایی

قراردادهای بازخرید

پذیره‌های بانکی

ابزارهای مالی در بازار پول ایران

۱. ابزارهای مالی معامله‌ناپذیر در بازار پول ایران

سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری و پس‌انداز

سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

۲. ابزارهای مالی معامله‌پذیر در بازار پول ایران

خلاصه فصل چهارم

فصل پنجم: ابزارهای مالی در بازار سرمایه

مقدمه

تعریف و ویژگی‌های بازار سرمایه

نهادهای مالی فعال در بازار سرمایه

۲۶۳	انواع ابزارهای مالی در بازار سرمایه
۲۶۳	۱. ابزارهای مالی بر پایه بدهی یا استقراض
۲۶۵	اوراق قرضه دولتی
۲۶۷	اوراق قرضه رهنی
۲۶۹	اوراق قرضه شرکت‌ها
۲۶۹	اوراق قرضه قابل تبدیل
۲۷۰	اوراق قرضه با اشکال خاص
۲۷۳	۲. ابزارهای مالی بر پایه مشارکت یا مالکیت
۲۷۳	سهام عادی
۲۷۴	سهام ممتاز
۲۷۵	سهام مضاربه‌ای و سرمایه‌ای
۲۷۶	سهام خاص
۲۷۶	۳. ابزارهای مالی بر پایه اوراق مشتقه
۲۷۸	اختیار معامله
۲۸۲	معاملات آتی
۲۸۴	حق تقدم خرید سهام
۲۸۴	گواهی خرید اوراق بهادار
۲۸۵	معامله آتی خاص یا سلف
۲۸۶	قرارداد معاوضه
۲۸۸	سهام استقراضی
۲۸۹	ابزارهای مالی در بازار سرمایه ایران
۲۸۹	۱. ابزارهای مالی بر پایه استقراض در بازار سرمایه ایران
۲۹۱	۲. ابزارهای مالی بر پایه مشارکت یا مالکیت در بازار سرمایه ایران
۲۹۱	۳. ابزارهای مالی بر پایه اوراق مشتقه در بازار سرمایه ایران
۲۹۲	خلاصه فصل پنجم
۲۹۵	فصل ششم: ابزارهای مالی در بازار تأمین اطمینان
۲۹۵	مقدمه
۲۹۵	تعریف بازار تأمین اطمینان
۲۹۶	نهادهای مالی فعال در بازار تأمین اطمینان

۲۹۷	تعریف بیمه
۲۹۷	نقش بازار تأمین اطمینان و بیمه در جامعه
۲۹۹	نقش بازار تأمین اطمینان و بیمه در توسعه بازار مالی و بخش واقعی اقتصاد
۳۰۱	انواع ابزارهای مالی در بازار تأمین اطمینان
۳۰۲	۱. بیمه‌های اجتماعی
۳۰۲	۲. بیمه‌های بازرگانی
۳۰۴	بیمه اتکایی
۳۰۵	بیمه زیان پولی
۳۱۹	بیمه مسئولیت مدنی
۳۲۱	بیمه اشیاء یا اموال
۳۲۴	۳. بیمه‌های اجتماعی - بازرگانی (بیمه‌های عمر یا زندگی)
۳۲۴	بیمه نامه عمر با مدت محدود
۳۲۵	بیمه در برابر ریسک زندگی
۳۲۶	بیمه تمام عمر یا ترکیبی
۳۲۶	بیمه صرف سرمایه گذاری
۳۲۸	۴. طرح‌های بازنشستگی
۳۲۹	طرح‌های بازنشستگی با مشارکت معین
۳۳۴	طرح‌های بازنشستگی با مزایای معین
۳۳۷	طرح‌های بازنشستگی تلفیقی یا مختلط
۳۳۹	ابزارهای مالی در بازار تأمین اطمینان ایران
۳۴۰	۱. بیمه‌های اجتماعی در بازار تأمین اطمینان ایران
۳۴۳	۲. بیمه‌های بازرگانی در بازار تأمین اطمینان ایران
۳۴۴	۳. بیمه‌های اجتماعی - بازرگانی در بازار تأمین اطمینان ایران
۳۴۴	۴. طرح‌های بازنشستگی در بازار تأمین اطمینان ایران
۳۴۵	خلاصه فصل ششم
۳۵۳	بخش سوم: انواع نهادهای مالی فعال در بازارهای مالی
۳۵۳	فصل هفتم: نهادهای مالی واسطه‌ای سپرده‌پذیر
۳۵۴	مقدمه
۳۵۴	انواع نهادهای مالی

۳۵۷	انواع نهادهای مالی واسطه‌ای
۳۶۳	انواع نهادهای مالی واسطه‌ای سپرده‌پذیر
۳۶۳	۱. بانک‌های تجاری
۳۶۴	معنای لغوی بانک
۳۶۴	پیشینه بانکداری در جهان
۳۶۷	نظریه‌های بانکداری
۳۷۲	اصول حاکم بر بانکداری
۳۷۳	گستره فعالیت بانکداری تجاری
۳۷۶	منابع تأمین مالی بانک‌های تجاری
۳۷۹	خدمات بانک‌های تجاری
۳۸۰	انواع ریسک در بانک‌های تجاری
۳۸۹	۲. بانک‌های تخصصی
۳۹۱	۳. بانک‌های پس‌انداز و وام
۳۹۶	۴. بانک‌های پس‌انداز
۳۹۸	۵. اتحادیه‌های اعتباری
۳۹۹	نهادهای مالی واسطه‌ای سپرده‌پذیر فعال در بازار مالی ایران
۳۹۹	۱. نهادهای مالی واسطه‌ای سپرده‌پذیر رسمی
۴۰۰	۲. نهادهای مالی واسطه‌ای سپرده‌پذیر غیررسمی
۴۰۰	خلاصه فصل هفتم
۴۰۵	فصل هشتم: نهادهای مالی واسطه‌ای قراردادی
۴۰۵	مقدمه
۴۰۵	تعریف نهادهای مالی واسطه‌ای قراردادی
۴۰۶	انواع نهادهای مالی واسطه‌ای قراردادی
۴۰۸	شرکت‌های بیمه عمر
۴۰۹	۱. سیر تحولات در فعالیت شرکت‌های بیمه عمر
۴۱۰	۲. انواع ابزارهای مالی در شرکت‌های بیمه عمر
۴۱۱	۳. ترکیب دارایی‌ها یا سرمایه‌گذاری‌ها در شرکت‌های بیمه عمر
۴۱۲	شرکت‌های بیمه اموال و حوادث
۴۱۳	نهاد مالی بانک - بیمه

۴۱۴	۱. آشکال تشکیل نهاد مالی بانک - بیمه
۴۱۶	۲. علل و عوامل گسترش نهادهای مالی بانک - بیمه
۴۱۷	صندوق‌های بازنشتگی
۴۱۸	۱. علل گسترش صندوق‌های بازنشتگی
۴۱۸	۲. انواع صندوق‌های بازنشتگی
۴۲۰	۳. انواع طرح‌های بازنشتگی قابل اجرا در صندوق‌های بازنشتگی
۴۲۰	۴. عوامل مؤثر در سیاست سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشتگی
۴۲۲	۵. ترکیب سرمایه‌گذاری در صندوق‌های بازنشتگی
۴۲۴	۶. مدیریت صندوق‌های بازنشتگی
۴۲۵	۷. ویژگی‌های صندوق‌های بازنشتگی در برخی از کشورها
۴۲۵	آلمان
۴۲۶	انگلستان
۴۲۷	ژاپن
۴۲۸	نهادهای مالی واسطه‌ای قراردادی در بازار مالی ایران
۴۲۹	۱. شرکت‌های بیمه فعال در بازار مالی ایران
۴۳۱	۲. صندوق‌های بازنشتگی فعال در بازار مالی ایران
۴۳۵	۳. سازمان تأمین اجتماعی
۴۳۶	خلاصه فصل هشتم
۴۴۱	فصل نهم: نهادهای مالی واسطه‌ای رابط
۴۴۱	مقدمه
۴۴۲	تعریف نهادهای مالی واسطه‌ای رابط
۴۴۲	انواع نهادهای مالی واسطه‌ای رابط
۴۴۳	شرکت‌های سرمایه‌گذاری
۴۴۳	۱. تاریخچه فعالیت شرکت‌های سرمایه‌گذاری
۴۴۴	۲. اهمیت شرکت‌های سرمایه‌گذاری
۴۴۵	۳. اهداف و ویژگی‌های فعالیت شرکت‌های سرمایه‌گذاری
۴۴۵	۴. ساختار شرکت‌های سرمایه‌گذاری
۴۴۶	۵. انواع شرکت‌های سرمایه‌گذاری
۴۴۹	شرکت‌های امانی سرمایه‌گذاری در مستغلات و دارایی‌های فیزیکی یا واقعی

۴۵۰	شرکت‌های تأمین مالی
۴۵۲	صندوق‌های وجوه وقفی
۴۵۳	نهادهای مالی واسطه‌ای رابط فعال در بازار مالی ایران
۴۵۳	۱. نهادهای مالی واسطه‌ای رابط رسمی
۴۵۵	۲. نهادهای مالی واسطه‌ای رابط غیررسمی
۴۵۵	خلاصه فصل نهم
۴۵۹	فصل دهم: نهادهای مالی عامل یا کارگزار
۴۵۹	مقدمه
۴۶۰	تعریف نهادهای مالی کارگزار و عامل
۴۶۱	انواع نهادهای مالی عامل یا کارگزار
۴۶۱	بانک‌های رهنی
۴۶۲	بانک‌های سرمایه‌گذاری
۴۶۴	۱. تعریف بانک‌های سرمایه‌گذاری
۴۶۵	۲. نقش بانک‌های سرمایه‌گذاری در حوزه اقتصاد کلان
۴۶۸	۳. مراحل عرضه و فروش اوراق بهادار توسط بانک‌های سرمایه‌گذاری
۴۷۰	۴. انواع خدمات بانک‌های سرمایه‌گذاری
۴۷۱	شرکت‌های کارگزاری
۴۷۲	۱. انواع شرکت‌های کارگزاری
۴۷۵	۲. فرایند معاملات در شرکت‌های کارگزاری
۴۷۷	بازارسازان
۴۷۹	معامله‌گران
۴۸۰	شرکت‌های رتبه‌بندی
۴۸۴	۱. مزایای شرکت‌های رتبه‌بندی اوراق بهادار
۴۸۶	۲. نقش شرکت‌های رتبه‌بندی در بازار اولیه سرمایه
۴۸۷	شرکت‌های خدمات مشاوره
۴۸۸	تحلیل‌گران خبره مالی
۴۸۹	شرکت‌های اوراق بهادار
۴۹۰	مؤسسات امین
۴۹۰	شرکت‌های حق‌العمل کار یا عامل

۴۹۱	مؤسسات حمایت از سرمایه گذاران اوراق بهادار
۴۹۱	شرکت های مدیریت دارایی ها
۴۹۲	شرکت های تصفیه معاملات اوراق بهادار
۴۹۲	نهادهای مالی عامل یا کارگزار فعال در بازار مالی ایران
۴۹۳	خلاصه فصل دهم

بخش چهارم: قوانین و نهادهای نظارتی در بازارهای مالی

۵۰۳	فصل یازدهم: قوانین و نهادهای نظارتی در بازار پول
۵۰۳	مقدمه
۵۰۳	انواع ساختارهای نظارتی در بازارهای مالی
۵۰۴	۱. ساختار نظارتی غیرمتمرکز کامل
۵۰۶	۲. ساختار نظارتی غیرمتمرکز ناقص
۵۰۷	۳. ساختار نظارتی متمرکز ناقص
۵۰۸	۴. ساختار نظارتی متمرکز کامل
۵۰۸	انواع نظارت در بازارهای مالی
۵۱۰	نظارت در بازار پول
۵۱۱	۱. نظارت ها در بانک های تجاری و تخصصی
۵۱۱	نظارت های مرتبط با رعایت قوانین در بانک های تجاری و تخصصی
۵۲۳	نظارت های مرتبط با امنیت و صحت در بانک های تجاری و تخصصی
۵۳۰	۲. نظارت ها در بانک های پس انداز و وام
۵۳۰	نظارت های مرتبط با رعایت قوانین در بانک های پس انداز و وام
۵۳۴	نظارت های مرتبط با امنیت و صحت در بانک های پس انداز و وام
۵۳۴	۳. نظارت مرتبط با رعایت قوانین، امنیت و صحت در بانک های پس انداز
۵۳۵	۴. نظارت مرتبط با رعایت قوانین، امنیت و صحت در اتحادیه های اعتباری
۵۳۵	دلایل تغییرات و اصلاحات ایجاد شده در قوانین نظارتی بازارهای مالی
۵۳۸	نظارت بر نهادهای مالی فعال در بازار پول ایران
۵۳۹	۱. نظارت های مرتبط با رعایت قوانین در بازار پول ایران
۵۳۹	سقف نرخ بهره
۵۴۱	فعالیت های مجاز
۵۴۲	الزامات کفایت سرمایه

۵۴۳	سایر موارد نظارتی
۵۵۰	۲. نظارت‌های مرتبط با امنیت و صحت در بازار پول ایران
۵۵۰	خلاصه فصل یازدهم
۵۵۴	فصل دوازدهم: قوانین و نهادهای نظارتی در بازار سرمایه
۵۵۴	مقدمه
۵۵۵	پدیده‌های حاصل از اطلاعات نامتقارن در بازار سرمایه
۵۵۹	نظارت در بازار سرمایه
۵۵۹	۱. نظارت‌های مرتبط با رعایت قوانین در بازار سرمایه
۵۶۰	فعالیت کارگزاران و سایر فعالان در بازار سرمایه
۵۶۱	معاملات کارکنان رده بالا و سهامداران عمده
۵۶۲	چگونگی فروش اوراق بهادار به عموم
۵۶۶	فرایند گزارشگری شرکت‌ها
۵۷۰	آشنایی با قوانین و ساختار نظارتی بازار سرمایه چند کشور توسعه یافته
۵۸۲	۲. نظارت‌های مرتبط با امنیت و صحت در بازار سرمایه
۵۸۶	نظارت در بازار سرمایه ایران
۵۸۶	۱. نظارت‌های مرتبط با رعایت قوانین در بازار سرمایه ایران
۵۹۷	۲. نظارت‌های مرتبط با امنیت و صحت در بازار سرمایه ایران
۵۹۸	خلاصه فصل دوازدهم
۶۰۰	فصل سیزدهم: قوانین و نهادهای نظارتی در بازار تأمین اطمینان
۶۰۰	مقدمه
۶۰۱	نظارت در بازار تأمین اطمینان
۶۰۱	۱. نظارت در شرکت‌های بیمه عمر و بیمه حوادث و اموال
۶۰۱	نظارت‌های مرتبط با رعایت قوانین در این شرکت‌ها
۶۰۶	نظارت‌های مرتبط با امنیت و صحت در شرکت‌های بیمه عمر و ...
۶۰۷	سایر ابزارهای نظارتی
۶۱۱	سازوکارهای نظارتی بر شرکت‌های بیمه عمر و بیمه حوادث و اموال در ...
۶۲۱	۲. نظارت بر صندوق‌های بازنشستگی
۶۲۱	نظارت‌های مرتبط با رعایت قوانین

۶۲۹	نظارت‌های مرتبط با امنیت و صحت
۶۳۳	نظارت در بازار تأمین اطمینان ایران
۶۳۳	۱. نظارت بر شرکت‌های بیمه
۶۳۴	نظارت‌های مرتبط با رعایت قوانین
۶۳۷	نظارت‌های مرتبط با امنیت و صحت
۶۳۸	۲. نظارت بر صندوق‌های بازنشستگی
۶۳۹	نظارت‌های مرتبط با رعایت قوانین
۶۵۶	نظارت‌های مرتبط با امنیت و صحت
۶۵۷	خلاصه فصل سیزدهم
۶۶۰	منابع انگلیسی
۶۶۵	منابع فارسی
۶۶۸	نمایه

پیشگفتار

تهیه راهبردی صحیح بر مبنای متغیرهای اقتصادی، بازاریابی، تولید و مالی از مهم‌ترین وظایف مدیریت شرکت است. راهبرد مناسب مالی توان شرکت در نیل به اهداف راهبرد کلی را تقویت می‌کند. شرکت باید بتواند به منظور تولید کالاها و خدمات، منابع مالی مورد نیاز را تأمین کند تا امکان موفقیت در بلندمدت میسر شود. بحث در خصوص درجه اهمیت راهبرد مالی به منزله یکی از عوامل راهبردی چندان ضروری نیست، ولی قید این نکته حائز اهمیت است که حداقل یکی از عوامل در راهبرد کلی رقابتی شرکت، راهبرد مالی است و برای تدوین هر برنامه راهبردی، طی کردن مراحل شش‌گانه لازم و ضروری است.

مرحله اول، تعیین رسالت، مأموریت‌ها، اهداف و برنامه؛ مرحله دوم، بررسی و مطالعه بخش‌های متفاوت سازمان با هدف تعیین نقاط قوت و ضعف سازمان؛ مرحله سوم، بررسی و مطالعه محیط پیرامون سازمان با هدف تعیین فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی؛ مرحله چهارم، بررسی راهبردهای ممکن برای سازمان و انتخاب بهترین راهبرد؛ مرحله پنجم، اجرای راهبرد منتخب؛ مرحله ششم، ارزیابی و سنجش عملکرد یا کنترل راهبرد.

مدیران مالی برای طراحی برنامه مالی راهبردی باید در مرحله سوم با هدف تعیین فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی، محیط مالی پیرامون سازمان را بررسی و مطالعه کنند؛ فصل‌های تدوین شده در این مجموعه به شناخت دقیق مدیران، تحلیل‌گران و کارشناسان مالی و اقتصادی از بازارها و نهادهای مالی فعال در نظام مالی جامعه منجر می‌شود، که در صورت استفاده از این دانستنی‌ها در فرایند طراحی یا تدوین برنامه راهبردی می‌توان «فرصت‌ها و تهدیدهای محیط پیرامونی» را شناسایی کرد.

به دلایل ذکر شده، در درس‌های تدوین شده برای دانشجویان رشته‌های مدیریت مالی، مدیریت بازرگانی و حسابداری در مقاطع مختلف، درس‌هایی با ویژگی ذکر شده گنجانده شده است (یعنی آگاهی از ارتباط و تأثیر متقابل رویدادهای اقتصادی و فعالیت‌های تجاری در عملکرد سازمان‌ها و شناخت فرصت‌ها و تهدیدهای محیط پیرامون سازمان و شرکت‌ها). درس‌های تعریف شده در مقطع کارشناسی مدیریت مالی تحت عنوان «نهادهای پولی و مالی» و مقطع کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی تحت عنوان «بازارها و نهادهای مالی» چنین ویژگی‌هایی دارند.

هدف این درس‌ها، آشنا کردن دانشجویان رشته‌ها و مقاطع فوق‌الذکر با انواع بازارها و نهادهای مالی، ابزارهای مالی، نقش آنها در نظام اقتصادی و به‌ویژه در بخش مالی است. در راستای چنین هدفی، شورای گسترش آموزش عالی وزارت آموزش عالی، تحقیقات و فناوری سرفصل‌های این درس‌های تخصصی را در چهار بخش تعریف کرده است: بخش اول، جایگاه بازارها و نهادهای مالی؛ بخش دوم، آشنایی و معرفی نهادهای مالی سپرده‌پذیر، قراردادی، رابط، کارگزار و عامل؛ بخش سوم، آشنایی و معرفی ابزارهای مالی بازارهای پول، سرمایه و تأمین اطمینان؛ بخش چهارم، آشنایی و معرفی قوانین و نهادهای نظارتی بازارهای پول، سرمایه و تأمین اطمینان.

در خلال سال‌های تدریس اینجانب و در زمینه درس‌های فوق و با در نظر گرفتن هدف اصلی، یعنی رعایت همه سرفصل‌های تعیین شده برای دروس مذکور، به‌ویژه پس از تجربه تألیف کتاب *بازارهای پولی و مالی بین‌المللی*، جای خالی کتاب یا منبعی منسجم همیشه احساس می‌شد که خوشبختانه با عنایت پروردگار و پس از سه سال کار تهیه این منبع منسجم ممکن شد. لذا به جرئت می‌توان گفت این مجموعه یکی از منسجم‌ترین منابع برای درس‌های مذکور است.

در تهیه این اثر لطف و مرحمت بسیاری از استادان، دوستان و همکارانم شامل

حالم شد که به مصداق «من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق» بر خود لازم می‌دانم از همه این عزیزان تشکر کنم: جناب آقای دکتر احمد احمدی، ریاست محترم سازمان سمت؛ جناب آقای دکتر سید طه مرقاتی، قائم مقام محترم سازمان سمت؛ جناب آقای دکتر زارع، معاونت محترم پژوهشی سازمان سمت؛ جناب آقای دکتر رضاییان، مدیر گروه رشته مدیریت سازمان سمت؛ سرکار خانم دکتر روغنی زنجانی؛ سرکار خانم دکتر طاهری؛ سرکار خانم رضوان صادقیان، کارشناس گروه مدیریت سازمان سمت، برای هماهنگی‌های بسیار خوب و مداوم در زمینه نشر.

در طول زمانی که این مجموعه جمع آوری شد به صورت مستقیم و غیرمستقیم از تقوی، راهنمایی و آثار استادان بسیار ارزشمندی استفاده کردم. در اینجا لازم است مراتب قدردانی و تشکر فراوان خود را از این عزیزان اعلام کنم: جناب آقای دکتر بهروز زارعی، جناب آقای دکتر حسین عبده تبریزی، جناب آقای دکتر مهدی تقوی، جناب آقای دکتر علی جهانخانی، جناب آقای دکتر احمد مجتهد، شادروان دکتر اسلامی بدگلی که زحمت داوری کتاب را برعهده داشتند، که متأسفانه در ماه‌های اخیر جامعه علمی رشته مدیریت مالی ایشان را از دست داد؛ جناب آقای دکتر حسن فدائی نژاد که زحمت داوری کتاب را متقبل شدند؛ اگر بگویم این مجموعه حاصل زحمات این عزیزان است، حرفی به گزاف نگفته‌ام.

کار ویراستاری این کتاب را مرهون زحمات، صبر و شکیبایی سرکار خانم آریتا ارشادی هستم؛ همچنین ویرایش فنی و نمونه خوانی این اثر را خانم مژگان امیری پریان با حوصله و دقت به پایان رساندند و کار اصلاح و صفحه‌پردازی را نیز خانمها آسیه عاصی و افسانه علیزاده انجام داده‌اند، که جا دارد از این عزیزان نیز قدردانی کنم.

بی‌شک کار زیاد، سخت، طاقت‌فرسا و پر پیچ و خم تألیف، نیاز به محیطی آرام و مطلوب دارد. ایجاد این فضا و مهیا شدن زمینه کار تألیف، از فداکاری‌های

همسر مهربانم بوده است که شیرین‌ترین لحظات زندگی خویش را در اختیار اینجانب قرار داد و این اثر پدیدار شد. از ایشان و فرزندانم، علی و آریین نهایت سپاسگزاری را دارم.

در خاتمه از همه کسانی که پس از چاپ کتاب، بر این حقیر منت نهاده و نظرها و پیشنهادهای خود را در جهت بهتر شدن کار تألیف، به آدرس پست الکترونیکی اینجانب در زیر ارسال می‌کنند، پیشاپیش سپاسگزاری می‌کنم.

محمد شبانی

عضو هیئت علمی گروه مدیریت و حسابداری دانشکده

علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج

تابستان ۱۳۹۲

m.shabany91@gmail.com

M.shabany@iausdj.ac.ir

www.ketab.ir